

Barba

Maribor, 13. julija 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 ○ Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—, za inozemstvo Din 10.— Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26 Telefon 29-70 ○ Poštni čekovni račun 10.502 ○ Izhaja vsak petek ○ Oglasi po tarifi

Stev. 28

Do končne in popolne zmage

Govor tov. Luke Kostrenčiča na kongresu Jugoslovanske akcije v Zagrebu 1. jul. 1934

Bratje, tovariši!

Za časa svetovne vojne je napisal znani angleški novinar in publicist Steed veljavno delo o habsburški monarhiji, v katerem je ugotovil, da je osnovni problem Evrope problem Avstrije, osnovni problem Avstrije pa je jugoslovansko vprašanje. To svojo knjigo je posvetil onemu avstrijskemu državniku, ki bi zadovoljivo rešil jugoslovansko vprašanje. Ker pa se ta državnik ni našel, je Avstrija propadla. In propadla je prav radi jugoslovanskega vprašanja.

Če bi se danes napisala kaka objektivna in kritična knjiga o sodobni Jugoslaviji, sem mnenja, da bi jo bilo treba posvetiti onemu jugoslovanskemu državniku, ki bi vpejal v svoje delo tudi program Jugoslovanske akcije. Ker program JA je dojel in zajel vsebinsko vseh problemov našega narodnega in državnega življenja, in samo na osnovi tega programa se lahko zadovoljivo in končno veljavno reši problem Jugoslavije.

V politični zgodovini našega naroda še niti eden pokret in niti ena stranka ni postavila svojim stremljenjem tako visok cilj in tako motivacijo kot JA, ki si je postavila končno za cilj

DA V OSNOVAH IZMENJA VSE ONO, KAR JE ZA NIČ IN DA RADIKALNO REŠI KRIZO POLITIČNIH USTANOV, GOSPODARSKEGA SISTEMA IN SOCIALNE UREDITVE JUGOSLAVIJE.

Obča načela, na podlagi katerih hočemo reševati to krizo so v našem programu, v naših smernicah, resolucijah, govorih in člankih pa je jasno povedano, kaj smo in za čim gremo. Naš pokret je danes že na taki stopnji svojega razvoja, da nimamo več pravice, da o vsem tem razpravljamo, marveč nam je imperativna dolžnost, da v duhu ideologije našega pokreta delujemo in organiziramo obči narodni pokret, poln borbenega člana in vehementne dinamike.

V teh težkih in usodnih časih nima nihče pravice, da se na amaterski in diletantski način bavi s politiko in da se lahko miselno igra z usodo uboega naroda. Posebej pa nima te pravice naša generacija, ki je odigrala v najtežjem momentu zgodovine našega naroda veliko zgodovinsko vlogo in ki je v vojni revoluciji ustvarjala Jugoslavijo.

Ker gremo resno za tem, da celokupno našo narodno in državno politiko postavimo na popolnoma nove temelje potom politično-nacionalnih, socialno-ekonomskih in kulturno-prosvetnih radikalnih reform, tedaj JA ne sme biti pokret improvizacije in diletantizma, ne sme biti pokret politične konjunktare, ki čaka ugodne prilike, da kakih stranki dobavljata glasove, ali da kakemu režimu dobavljata ministre, temveč mora biti pokret, ki ustvarja novo politično situacijo.

Zato smo se tudi nazvali akcija, zato smo tudi ustanovili pokret neprestanega aktivizma, ki mora zajeti vso državo in izzvati občeti politični in družabni preokret in prerojitev vsega naroda.

ZATO V NAŠEM POKRETU NI MESTA ZA ZAKULISNE MAHINACIJE IN OSEBNE INTRIGE, NI MESTA ZA POLITIČNE KIMAVCE IN ONE, KI SI NA TA NAČIN USTVARJAJO KARIJERE,

temveč je tu edino mesto za delovne in borbene ljudi, za ljudi, ki izvršujejo velik nacionalni in državni posel iz najvišjih in najčistejših nagibov, — pri nas je samo mesto za ljudi, ki so pripravljeni tudi na žrtve.

Edino, ako v našem pokretu združimo ljudi take kvalitete, bomo lahko ustvarili ono, kar smo si postavili za končni smoter, a to moremo doseči samo z

BREZKOMPROMISNO BORBENOST-JO IN NEPREMAGLJIVO VERO V KONČNI USPEH, KAJTI DVOMITI V USTVARITEV IN URESNIČENJE PROGRAMA JA, POMENJA DVOMITI V BODOČNOST JUGOSLAVIJE.

Jasno je, da bomo mi tem jačji in odločnejši faktorji našega politično-socialnega življenja, čim bolj bomo kot pokret neodvisnejši in kompaktnejši, ker je baš v tej neodvisnosti naše bistvo. Ker se mi v jedru razlikujemo od vseh ostalih političnih tvorbo. Razlikujemo se zato, ker smo po mentaliteti, temperamentu, smotrih in metodah dela povsem nekaj drugega. Razlikujemo se po tem, ker

IŠČEMO NOVEGA ČLOVEKA,

nov tip organske nacionalne države, ki temelji s svojo močjo na blagostanju in prosvetitvi najširših slojev naroda, državo, ki bo ustvarila socialno pravico in ekonomski napredek na temelju soglasja vseh produktivnih slojev.

+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++

Že naša zmagovalna pot po vaseh in mestih savske banovine je izzvala strahovito reakcijo naših političnih nasprotnikov.

Odmev, ki ga je rodil naš pokret v najširših slojih naroda in med pravo inteligenco jasno govori, da smo na pravi poti in da smo izrekli resnično besedo. Načela, ki jih mi izpovedujemo, parole in argumenti s katerimi mi delamo v polni meri, odgovarjajo življenjskim potrebam jugoslovanskega naroda.

+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++
+++

Mi smo po naših zborovanjih in v našem listu že najodločnejše in s prezirom odbili vse te denunciacije in podtikanja naših partizanov, ki vodijo ogabno kampanjo proti našemu pokretu.

In mi ponavljamo tu edino to:

MI SMO ODLOČNO IN NEOMAJNO UDANI IN VERNI KRALJU IN DOMOVINI IN PRAV ZATO, KER SMO V SKRBEH ZA USODO TE ZEMLJE, NA KATERE BRANIKU STOJIMO NEOMAJNO IN NEUSTRAŠLJIVO PROTI VSEM ZUNANJIM IN NOTRANJIM SOVRAŽNIKOM, SMO USTVARILI POKRET POZITIVNEGA IN KONSTRUKTIVNEGA JUGOSLOVANSKEGA AKTIVIZMA, DA PRIVEDEMO TA NAROD PO NOVIH POTEH K BOLJŠI IN SREČNEJŠI BODOČNOSTI IZ TE TEŽKE KRIZE, KI JO PREŽIVLJAMO IN KATERO SO USTVARILI BAŠ PARTIZANI.

JUGOSLAVIJI NISO POTREBNE STRANKE IN STRANKARJI.

temveč ji je potrebna povsem nova in taka politično-socialna ureditev, ki bo v polni meri zaščitila našo delovno moč in narodno bogastvo pred izkoriščanjem in protinarodno politiko velikega kapitala.

JUGOSLAVIJI SO POTREBNE HITRE IN RADIKALNE REFORME NA VSEH PODROČJIH NARODNEGA IN DRŽAVNEGA ŽIVLJENJA,

reforme, ki bodo omogočile preporod naše družbe in našega gospodarstva.

Toda ta obči in globoki preporod Jugoslavije more izvesti samo novi in močan socialno-nacionalni pokret, ki bo objel ves narod in državo, brez ozira na pleme, veroizpoved in pokrajino in ki bo organiziral ves delovni narod Jugoslavije vseh razredov in poklicev, na temelju solidarnosti vseh produktivnih slojev.

TAK POKRET PREDSTAVLJA DANES JUGOSLOVANSKA AKCIJA.

ki združuje v svojih vrstah prvenstveno kmete in delavce, na katerih temelji i naša država i naše gospodarstvo. Ali temeljni problem Jugoslavije moremo rešiti edino, ako se pravilno rešijo akutna življenjska vprašanja teh glavnih producentov in glavnih konzumentov celokupnega našega gospodarstva, ako se pravilno reši na temelju socialne pravice odnos med delom in kapitalom. Kajti Jugoslavija ima vse pogoje za procvit in napredek, ima vse pogoje da osigura življenje dostojno človeka vseh slojev delovnega naroda.

Ker so interesi vsega delovnega jugoslovanskega naroda istovetni, je neobhodno potrebno, da se ves ta narod organizira

V EDINSTVENEM POLITIČNO-SOCIALNEM POKRETU,

ki bo kot nepolitična formacija obsegala in organizirala ves jugoslovanski narod in rešila pravilno in definitivno krizo političnih ustanov, gospodarskega ustroja in socialne ureditve Jugoslavije in na ta način zaščitila človeške in socialne pravice malega človeka. Ko bo ves delovni narod Jugoslavije srečen in zadovoljen, tedaj bodo definitivno kapitulirali

VSI ZUNANJI IN NOTRANJJI SOVRAŽNIKI NAŠEGA NARODNEGA IN DRŽAVNEGA EDINSTVA.

ker bodo naleteli na strahovit odpor našega naroda.

In samo ta in takšna Jugoslavija bo vzor vsemu Balkanu in samo taka Jugoslavija more do konca ustvariti veliko zgodovinsko poslanstvo v tem delu Evrope.

Bratje, tovariši!

Naša generacija, generacija predvojne nacionalistične revolucionarne omladine, je prva prišla do popolne zavesti in spoznanja, da je nastopil zgodovinski trenutek končnega obračuna Jugoslovancev z Avstrijo in podlo habsburško dinastijo. Generacija Gavrila Principa je pred dvajsetimi leti stavila pokret v svet, da bi se mogla v svetovni revoluciji roditi Jugoslavija. Ta generacija je dala cele armade aktivnih borcev za zmago jugoslovanske misli. Ona je za idejo jugoslovanskega nacionalnega osvobojenja in ujedinjenja prebila v rovih, barikadah, v ujetništvu in koncentracijskih taboriščih, izdržala je nadčloveško borbo z nadmočnim in neusmiljenim tujcem. In samo fanatizem, neomah-

ljiva vera in nesebična požrtvovalnost te generacije, je omogočilo zlom Avstrije in ustvaritev Jugoslavije. In te Jugoslavije ne prepustimo nikomur! Ta Jugoslavija je tekom teh šestnajstih let svojega obstoja pretrpela razne politične krize, a naše gospodarstvo se nahaja že leta in leta v težkem stanju, radi česar so tudi socialne prilike delovnega ljudstva posebno neugodne.

Ali tej politični krizi in sedanjemu stanju Jugoslavije vsekakor niso krivi oni, ki so ustvarjali to državo, vsekakor ni kriva naša generacija, ki niti dosedaj ni bila na vladi v tej državi.

Kajti jugoslovanski borci in revolucionarji se niso borili samo za ustvaritev nezavisne narodne države, ampak tudi za ustvaritev države s socialno pravičnostjo in blagostanjem najširših narodnih slojev.

+++
+++
+++
+++
+++
+++

Take Jugoslavije ni hotel niti eden od onih, ki so jo ustvarjali na bojnih poljanah. Za tako Jugoslavijo ni padel niti eden jugoslovanski borec. Mi smo se nacionalno osvobodili iz okvira tujih držav ali smo na žalost

EKONOMSKO ŠE VEDNO ZASUŽNJNI OD TUJEGA INTERNACIONALNEGA IN DOMAČEGA ANACIONALNEGA KAPITALA.

In prav radi tega smo ustvarili naš socialno-nacionalni pokret, da v naših vrstah združimo ves delovni narod Jugoslavije in da odkrito in jasno posvarimo:

DOVOLJ JE IZKORIŠČANJA IN PODTIKAVANJ! JUGOSLAVIJA — JUGOSLOVANOM!

Jugoslavija naj bo onega delovnega naroda iz vasi in mest, na katerem sloni vsa država. Našo nacionalno osvoboditev moramo izpopolniti s socialno-ekonomsko osvoboditvijo, ker je nacionalna svoboda brez socialno-ekonomske svobode brezpomembna in nemogoča.

V tej naši borbi nam ni potrebno oponašanje in kopiranje tujih pokretov in doktrin, ker je vsa zgodovinska borba našega naroda ena sama borba za narodno svobodo in nacionalno pravičnost. Naša zgodovina, je zgodovina jugoslovanskega socialnega nacionalizma.

Osnovna smer našega pokreta pa je nadaljevanje te zgodovinske borbe, nadaljevanje smeri za svobodo in pravičnost.

NAM NI POTREBEN NE STALIN, NE MUSSOLINI, NE HITLER,

ker naš narod že ima svojega voditelja, ki ni predstavnik privilegiranih stanov in političnih skupin. On je iz kmetskega naroda vzišli zaščitnik pravice in interesov najširših slojev naroda.

VRHOVNI VODJA VSEH JUGOSLOVANOV JE ALEKSANDER KARADORDEVIČ, KRALJ NARodne KRVI IN JEZIKA, VRHOVNI ČUVAR EDINSTVA IN NERAZDRUŽLJIVE JUGOSLAVIJE.

Kralj Aleksander je vodil jugoslovanske junake preko vseh tegob in triumfov h končni zmagi. Pod njegovim vodstvom pa se bodo uresničili še vsi ostali nacionalni in socialni ideali onih, ki so pod njegovim vodstvom ustvarili Jugoslavijo.

Bratje, tovariši!

Jugoslovanska akcija je po šestem januarju prva politično-socialna tvorba, ki je izbrala kot izhodno točko svojega programa

KRALJEV MANIFEST,

ona je prva odredila svoje stališče na osnovi vprašanj naroda in države. Odkar obstaja Jugoslavija, ni bilo v njej politično socialne tvorbe, ki bi bila po svoji orientaciji tako jugoslovansko nacionalna in državotvorna, a po svojem delu tako pozitivna, konstruktivna in sodobna, kot je pokret JA.

Globoko smo uverjeni, da vršimo pra-

vilno, resno in odgovorno patriotsko in nacionalno delo. To delo hočemo nadaljevati

DO KONČNE IN POPOLNE ZMAGE,

+ + + + +
+ + + + +
+ + + + +

Ako lahko v naši državi javno ali tajno politično delujemo

KOMUNISTI, KLERIKALCI, SEPARATISTI,

in vsemogoči antijugoslovanski in psevdjugoslovanski elementi, potem ni sile, ki bi lahko zabranila, politično delovanje nam,

KI SMO STOODSTOTNI JUGOSLOVANSKI NACIONALISTI, STATISTI IN MONARHISTI!

Mi smo brez odobritve strank in partizanov politično in jugoslovansko delovali v monarhiji Habsburgov, pa se takemu delovanju ne bomo odrekli v monarhiji Karadordevičev!

Bratje, tovariši!

Današnji dan je pomemben v življenju JA, a naš pokret je pomemben v življenju jugoslovanskega naroda. Če hočemo izpolniti naše zgodovinsko poslanstvo, moramo biti vredni onih, ki so ustvarili Jugoslavijo.

Apeliramo na vse, da ta naš izredni kongres poteče dostojanstveno in v največjem redu. Ni naša naloga samo ohraniti naš pokret, moramo ga tudi razširiti, da v naših vrstah zberemo vse one, ki so naši in da s skupnimi močmi likvidiramo vse negativne sile preteklosti in sedanjosti, da končno izvojujemo

NOVO IN PRAVO JUGOSLAVIJO, DRŽAVO ČLOVEŠKIH IN SOCIALNIH PRAVIC NAJŠIRŠIH PLASTI DELOVNEGA NARODA.

Bratje, tovariši!

Naša vest je čista, naš smoter jasen, vodja izbran, zmaga gotova! Živel vrhovni vodja jugoslovanskega naroda! Živel delovni narod Jugoslavije! Živela Jugoslovanska akcija! Naprej tovariši!

Kongres „Jugoslovanske akcije“ v Zagrebu

Velikansko navdušenje zborovalcev za ideje jugoslovanskega nacionalno-socialnega pokreta

Dne 1. julija se je vršil v Zagrebu v prostorih »Kola« kongres »Jugoslovanske akcije«. Kongresa se je udeležilo preko 400 delegatov iz vse kraljevine, navzočih pa je bilo tudi mnogo poslušalcev, tako, da je bila obširna dvorana zasedena do zadnjega prostora. Na kongres so prihiteli delegati iz mest in vasi, med njimi so bili tudi taki, ki so prišli s koščkom kruha v žepu in peš. Ves potek kongresa je izzvenel v eno samo misel, ki vodi te idealiste na poti k njih končni zmagi: »Služiti brez koristi in nagrade svojemu narodu in mu zboljšati težke dneva, ki jih preživlja.«

Kongres je bil odprt po gov. Kostrenčiču, ki je v svojem govoru orisal delo jugoslovanske revolucionarne mladine pred svetovno vojno in med vojno. Odgovoril je tudi na očitke, ko se JA podtika fašizem in hitlerizem. Povdaril je, da nam Jugoslovonom ni potreben nikak Mussolini ali Hitler, ker že imamo svojega voditelja, ki je iz naroda izišli sin, to je naš junaški kralj Aleksander I. On nas je vodil preko vseh tegob in težav v svobodo, pa imamo jugoslovanski nacionalisti še danes uprte oči v Njega, kateremu edinemu zaupamo. Govornik je orisal tudi vse izvore narodnega zla, vso nepravilnost današnjih razmer, ki izvirajo iz nenormalnosti ekonomsko-socialnih odnosov. Podrobno je orisal tudi sedanje politično in gospodarsko stanje pri nas. Jugoslovanski nacionalizem ima globoko ekonomsko-socialno vsebino, ker hoče rešiti pozitivno vsa ona vprašanja, ki se tičejo našega delovnega ljudstva. Hočemo, da se vodi socialno-eko-

nomska politika v mejah potrebe širokih slojev jugoslovanskega delovnega ljudstva. — Navzoči so živahno aklamirali govornika. Na njegov predlog se je ob velikanskem navdušenju odposlala vdanostna brzjavka Nj. Vel. kralju. Potem ko so zborovalci zapeli svojo pesem, je bil kongres prekinjen za eno minuto. S tem so počastili spomin vseh junakov, ki so padli za Jugoslavijo.

Medtem, ko je poseben verifikacijski odbor pregledoval pooblastila, je tov. Kostrenčič znova povzel besedo. V svojem govoru je napovedal boj internacionalnemu marksizmu, klerikalizmu in vsem izkoriščevalcem našega naroda. Svoj govor je zaključil z besedami: »Naprej tovariši, naš čas se bliža!«

Nato so se čitale poverilnice delegatov. Poedine krajevnice organizacije so zastopali delavci, kmetje, doktorji, profesorji, dijaki, uradniki itd., skratka vsi sloji, prežeti z eno in isto idejo nacionalno-socialnega pokreta. — Nato je govoril neprenehoma prekinjan s frenetičnim odobravanjem zborovalcev, prof. Vel. Jović. Svoj temperamentni govor je zaključil z besedami:

»Ali bo Jugoslavija naša ali pa nas več ne bo!«

Za njim je govorilo še več delegatov. Vsi govori so bili prežeti z eno in isto mislijo, koristiti narodu in državi. Ko je bil nato izvoljen soglasno štiridesetčlanski odbor in je bila sprejeta resolucija, je bil kongres med vzklikanjem Kralju in Novi Jugoslaviji zaključen. O podrobnostih kongresa bomo še poročali.

Ekonomija človeka

V vsaki nacionalni državi je človek s produktivno močjo najplemenitejši in glavni izvor vseh bogastev. Človek je brez ozira na to, kako mesto zavzema v družbi, ona pozitivna sila, ki ustvarja največje vrednosti v kompliciranem mehanizmu narodnega gospodarstva. Radi tega je važna naloga sodobne narodne države, da posveti posebno važnost racionalnemu izkoriščanju človeške moči, oziroma kot to pravijo ekonomisti, — ekonomiji človeka.

Moderna tehnika je prinesla človeštvu velike koristi, pa tudi škodo. Negativne strani moderne tehnike so odražajo pred vsem v zdravju delavstva. Statistike o umiranju in starosti pričajo, da delavci (v ozjem pomenu besede) ne doživijo visoke starosti in da postanejo mnogo prej za delo nesposobni, kot pa ljudje v drugih poklicih. Statistika v naši državi v tem pogledu nudi precej nepovoljne zaključke za naše delavstvo.

V današnjem sistemu, na katerem slovi vse naše gospodarstvo, misli slednji pridobitnik zgolj na svojo korist. Vsak se ravna po načelu: najboljši gospodarski uspehi in največji dobiček je dose-

ljiv s čim manjšo uporabo materiala, s hitro izdelavo in ceneno delovno močjo. Danes takih načel ne bi smelo biti, ker kot vidimo, niso niti v socialnem, niti v nacionalnem interesu države.

Osnovno načelo dela je, racionalno izkoriščanje človekove delovne moči. Oziroma se na to konstatiramo vidimo, da pridobitnik pri tem prihaja v nasprotju s svojimi privatno-egoističnimi in z občini nacionalnimi in socialnimi interesi. Čim bolj pri pridobitniku prevladujejo privatno-egoistični interesi, manj razumevanja bo imel za ogromno važnost čuvanja človeške delovne moči, telesnega in duševnega zdravja delavcev pri delu. Takega pridobitnika navdaja samo misel po čim večjem dobičku. V tej smeri izrablja do skrajnosti stroje, pa tudi človeško delovno moč. Vendar obstoja tu razlika: pridobitnik skrbno pazi na stroj, ga »neguje«, medtem ko človeka brezobzirno izkorišča brez ozira na to, če bo s takim postopanjem škodil njegovi delovni moči in zdravju.

Tako postopanje pridobitnika je škodljivo tako za njega, kakor tudi za gospodarstvo države in vsega človeštva, ker se tako radi trenutnega materialnega uspeha uničuje delovna moč družine, vasi, mest in države. Prav radi tega bi bila primarna dolžnost države same, da vodi ona račun o racionalnem izkoriščanju človeške delovne moči.

Slovani - rod bodočnosti

Zanimivi so statistični podatki naraščanja in upanja evropskih narodov. Baš radi teh statistik se je nemška propaganda oprijela gesla: »Germanstvo je v nevarnosti!«, ker mu preti ta nevarnost s strani slovanskih narodov. Željni prirodni zakon pravi, da biološko zmogljivi in slabiji podleže biološko zmogljivejšemu in močnejšemu. Ta zakon so vedno prav radi povdarjali Nemci. Danes pa je ta zakon proti njim. Statistika danes govori Nemcem: »Manetekel-fares«.

V letu 1930. je bilo porodov na 1000 prebivalcev: v Španiji 29, Franciji 18.1, Angliji 16.2, Nizozemski 23.1, Nemčiji 17.5, Skandinaviji 15.4, Češkoslovaški 22.7, Poljski 35.8, Ukrajini 34. Viden je takoj razmeroma majhen porast germanskih narodov, najnižji je pri Skandinavcih, nato pri Angležih in Nemcih. Največje število porodov je pri Slovanih. — Linijo porasta evropskih ras pa še lepše prikazuje statistika zadnjih 100 let. Germani so šteli leta 1800. v Evropi 59 milijonov duš, leta 1910. 152 milijonov,

leta 1926. pa je število Germanov znašalo samo 145 milijonov! — V istem času je bilo Romanov: leta 1800. 65 milijonov, leta 1910. 108 milijonov, leta 1926. pa 119 milijonov. — Slovanov pa je bilo: leta 1800. 65 milijonov, leta 1910. 187 milijonov, leta 1926. pa že 293 milijonov! — Po tej statistiki in po računih nemškega statističarja Burgdörferja bodo šteli Slovani leta 1960. 303 milijone duš, kar bo 50.8 odst. evropskega prebivalstva.

Iz teh statističnih podatkov pa tudi razvidimo, da na množitev kakega rodu vplivajo razni činitelji. Medtem ko industrializacija zemlje in naraščanje mest kvarno vplivata na število porodov, beleži podeželje večje število porodov. — Ker so slovanski narodi pretežno agrarnega obilježja, je predvsem gotovo, da bo slovanska rasa v bližnji bodočnosti vladala Evropo in zavzela mesto vodilnega plemena. Umakniti se bodo morali tako Germani, kakor Romani.

Jugoslovanski „barbarizem“

Naši sosede Nemci pri vsaki priliki tarnajo, kako slabo se godi njihovim sbratom v Jugoslaviji, kjer jih na vse mogoče načine zatirajo in jim onemogočajo izživljanje v nemškem narodnem duhu. Kakšen je ta jugoslovanski »barbarizem«, kakor ga tako radi označujejo v inozemstvu, najbolje dokazuje glasilo Nemškega inozemskega zavoda v Stuttgartu v svoji številki 12, ki je izšla te dni. Pod naslovom:

Nemška pesem v Podonavju

prinasajo list tole vest: »Kakor v Nemčiji, tako so tudi v Jugoslaviji priredili v nedeljo 24. junija dan nemške pesmi. 40 pevskih društev Nemške pevske zveze v kraljevini Jugoslaviji je v svojih občinah priredilo promenade koncerte, da predočijo poslušalcem lepo staro nemško pesem. Da bi tudi ljudstvo pripravilo do tega, da bi pelo s pevci vred, je Pevska zveza odredila, da se morajo pri tej priliki peti tudi nekatere ljudske in ponarodele pesmi.

Isti dan je v Apatinu, največji nemški občini v Bački, slavilo Moško pevsko društvo, ki je bilo ustanovljeno dne 12. junija 1859., 75-letnico svojega obstoja. Pri tej priliki je bila blagoslovljena društvena zastava, nakar se je na prostem vršil slavnostni koncert.«

Na polju prosvete se Nemci v naši državi pač ne morejo pritoževati, da jih

zatiramo. Pod zaglavjem **Prvi nemški učiteljski izpiti v Jugoslaviji**

prinaša omenjeno glasilo poročilo o slavnosti, ki se je vršila na zaseb. nemškem učiteljskem v Novem Vrbsu te dni. Kakor piše list, obstoja ta zavod že tri leta in so se sedaj vršili prvi izpiti kandidatov pod predsedstvom ministrskega odposlanca iz Beograda. Od 18 kandidatov je položilo izpit 7 mladeničev in 6 deklet, skupaj torej 13; ostalih 5 kandidatov mora ponoviti izpit v jeseni vsak iz enega predmeta. Pri oficijelnem slovesu dne 21. junija, ko so se prvi nemški učitelji in učiteljice v Jugoslaviji poslovili od svojih profesorjev, se je poslovil tudi višji študijski ravnatelj dr. Rihard Le Mang iz Halberstadta, ki je vodil zavod tri leta in se sedaj vrača v Nemčijo.

Zelo zanimivo bi bilo vsekakor, da bi nemško časopisje, zlasti pa službena glasila, že enkrat objektivno naslikalo, kako se godi nam Slovincem med Nemci izven mej naše domovine. Naj bi povedali, koliko res slovenskih šol imajo otroci v inozemstvu, koliko učiteljev in profesorjev in kako se vrši pouk v materinščini. Zelo bi jim bila hvaležna vsa naša javnost, da bi nemška službena glasila pokazala tolerantnost do drugorodcev v pravi luči in jo potem primerjala z »barbarstvom«, ki so ga baje deležni Nemci v Jugoslaviji!

Zahtevajte povsod „BORBO“!

Ne moremo reči, da naša država ni ničesar ukrenila za zaščito in zdravje našega delavstva. Naša država je prva stopila v krog naprednejših držav in smo bliže pred dvajsetimi leti deležni tozadevnih zakonov, ki jih lahko smatramo za najmoderneje v svetovni zakonodaji. Toda tu se da govoriti takorekoč o teoriji in praksi. Zakoni so pisani, kako se pa izvajajo je drugo poglavje. In to poglavje je žalostno, ker nas vodi do zaključkov, da se tolmači zakon na vse načine, seveda na take, ki so v škodo delavstvu. Na drugi strani pa tudi: kaj nam pomaga še tako modern zakon, ko danes plačujejo pridobitniki delavstvo po 80 par na uro (t. j. tedensko 38 dinarjev!!!). Kaj nam pomagajo še tako urejeni predpisi o higijeni in zdravju delavstva, ko morajo delavci včasih pozimi hoditi peš po 2 do 3 ure do tovarne in se tam nimajo kje ogreti ali posušiti premočeno obleko, ko morajo stradati in ko njih žene rode deco, ki že v zgodnji mladosti radi stradanju dobi kal bolezni. Če potem še prištetemo sem nivo civilizacije našega delavca, nam mora biti jasno, kako vlogo igra pri nas delavec in kaj lahko od njega pričakujemo.

Takšen delavec ne more niti iz daleka nuditi tega, kar od njega kot človeka in delavca pričakujemo. Moti se oni pridobitnik, ki misli, da s tem prištedi kaj, ako delavcu ne nudi onega minimuma,

ki mu kot človeku in delavcu pripada. Moti se vse naše gospodarstvo in vsa naša industrija, ki hoče sanirati svoje blagajne s tem, da jemlje delavstvu in nameščentstvu najobhodnejše za življenje in zdravje. Motijo se vsi oni, ki so mnenja, da bodo z redukcijo plač sanirali državne finance. Nasprotno! Take metode reševanja krize na račun malega človeka se bridko maščujejo. One so asocijalne in mirno lahko trdimo tudi — protidržavne. Take metode se lahko uporabljajo kje v Ameriki in zapadni Evropi, kjer se s tem rešuje zavrnjen gospodarski sistem, pri nas so pa popolnoma nepotrebne. Naša država ima mnogo drugih možnosti, da uravna svoje ekonomsko stanje.

Naša država pa ima tudi možnost, usmeriti privatno pridobitništvo tako, da bo to v korist naroda in države, brez ozira na privatno-egoistične interese posameznikov. Da bo tako, je potrebna predvsem nacionalna in socialna zavest onih, ki krmarijo našo državo. Potrebno je tudi, da se enkrat za vselej onemogočijo pri nas vsi oni, ki imajo Jugoslavijo za neke vrste kolonijo, kamor prihajajo, da si ustvarijo premoženje s katerim jo popihajo preko mej, nam pa puste onemogle invalide...

Poravnajte naročnino!

Amsterdamski nauk

„SLOVENEK“ daje potuho boljševikom - V obrambo avtoritavnih režimov - Demokracije ni mogoče več rešiti s teoretičnimi razmotrivanji

Krvavi 30. junij je dal ljubljanskemu glasilu bivše SLS povod za celo serijo člankov, v katerih gospodje besno napadajo »plavo bestijo«, misleč seveda pri tem nemški narodni socializem in njegovo filozofsko doktrino o primatu arijskega plemena. Ni stvar »Borbe«, braniti izrecno Hitlerjevo gibanje; Hitler je — kruto sicer — opravil s svojimi nasprotniki, seznam žrtev »druge revolucije« izkazuje po neuradnih virih 240 mrtvih, toda to je tudi vse! Hitlerjeva prva in Röhmova »druga« revolucija sta potemtakem zahtevali, reci in piši, skupno največ 400 mrtvih, niti ena, niti druga pa nista imeli za posledico klanja ljudskih množic! Kakor je s človeškega stališča obžalovati vsako tako žrtev, prav tako je tudi res, da so v Nemčiji padli kot žrtve le tisti, ki jih je v smrt tiral njihov lastni politični fanatizem. Nedolžnih državljani pa v Nemčiji niso klali in ubijali kar tako v hekatombah, kakor se je to dogajalo v Sovjetski Rusiji, kjer je sam Menšinski, Neron ruske rdeče revolucije, podpisal sam 130.000 smrtnih obsodb in povrhi še dan in noč sadistično kontroliral justifikacije. Te misli se nam vrivajo sedaj, ker nismo bili vajeni »Slovenčevih« protestov tedaj, ko so ubili na stotine pravoslavni duhovniki in škofov. Takrat nismo brali v »Slovenca« o kaki »bestiji«, in tudi sedaj, ko v Amsterdamu rdeča drhal pleni trgovine, strelja iz hiš in barikad na eksekutivno, nima »Slovenec« za očiti upor boljševikov proti slabotni demokratični vladi Nizozemske druge označbe kot »Socialna nevarnost je zajela tudi Nizozemsko«. (Glej »Slovenca« št. 152 z dne 8. t. m.) Nismo zapisali teh besed v izrecno obrambo nemškega narodnega socializma, prav tako odklanjamo očitek »filofašizma«. Čudno je pa le, da smejo holandski komunisti ropati, pleniti, uničevati ljudsko imetje in življenja, in »Slovenec« imenuje vse to herostratsko početje »socialno nervoznost«. Kot objektivni opazovalci zunanjih dogodkov pa ne moremo mirno prenašati take dvojne morale v presoji, zato vprašamo gospodo okrog »Slovenca« sledeče: Ali je padel s tistim dnem, ko je dobil v oblast vso Nemčijo narodni socializem, le enemu kardinalu ali škofu en sam las z glave? Ali je bila sredi Berlina — protestantskega Berlina à propos — razstrljena katedrala Sv. Hedvike kakor so napravili boljševiki v Moskvi? Kaj se je zgodilo? Centrum je bil razpuščen! Razpuščena je bila tudi srodna mu SLS, toda taktika je znana: reci centrum in ljudje bodo našli hitro kak analogen slučaj. Tu je torej jedro besnega kritiziranja dogodkov v Nemčiji. Da prihajajo direktive za tako pisanje iz Rima, ni treba še posebej povdarjati. Zato tu-

Ptuj

Iz delavskih vrst nam pišejo. »Peto-
via«, usnjarska industrija d. d. na Bre-
gu pri Ptuj, je zopet pričela obratovati.
Sicer ne v polnem razmahu, vendar pa
tako, da je zopet zaposlila večji del od-
puščenega delavstva, katero je bilo štiri
tedne brez vsakega zasluga ali podpore.
Čuje se tudi, da bo kratkem začela
obratovati v polnem razmahu, tako, da
bo zaposlila še ostali del delavstva, ki
še čaka na odrešenje. — Mi prav dobro
razumemo težnje vodstva te tovarne
posebno v današnjih kritičnih časih, ve-
pompa pa tudi, da bi se dalo prav v teh
kritičnih časih marsikaj preurediti in od-
praviti marsikateri nedostatek, ki bi do-
brodošel tako tovarni sami, kakor tudi
delavstvu, ki je v tej tovarni zaposleno.
To bi se pa doseglo predvsem, ako bi
vodstvo tovarne, predvsem pa delniški
zbor korigiral plače raznim inozemskim
n e n a d o m e s t l j i v i m strokov-
njakom-delovodjem in tkzv. ravnate-
ljem, ter tako korigiral svoj gospodarski
položaj. — Da si prilranimo v tej za-
devi še nekaj posebno dobrega gradiva
za prihodnjic, bom danes končali in se
zadovoljili s tem, da vodstvu tovarne

di krvavi dogodki v Amsterdamu za
»Slovenca« nimajo tiste važnosti, kakor
falzificirane vesti raznih židovskih poro-
čevalskih agentur o »barbarizmu«, ki da
je »zajel vso Nemčijo...« Vsa Nizozem-
ska je spričo slabosti demokratičnega re-
žima v strahu in trepetu za svoj notran-
nji red, tanki rušijo barikade boljševi-
kov: sijajen primer, kaj se more izci-
miti tam, kjer ima besedo diskutirajoča
demokracija s svojim parlamentarizmom
in zlorabo vseh svobodščin.

Amsterdamski nauk je dragocen, saj
nam jasno izpričuje, da državna oblast
s svojo policijo ni v stanju, iztrebiti vseh
sledí boljševizma in podtalnega komun-
ističnega rovarjenja med delavstvom in
dijaštvom. Trboveljska premogokopna
družba je tudi pokazala, kako si njeni
akcionarji zamišljajo socialni red v dr-
žavi; s kopičenjem milijonskih profitov
na račun sestradanega delavstva. Le po-
tom vzgoje kremenitih narodno-social-
nih delavcev bo mogoče tudi pri nas iz-
trebiti levičarsko-bolševiško demagogijo
in obenem tudi hipertrofičen apetit inter-
nacionalno povezanega kapitalizma. U-
vodničarji »Slovenca« ne bodo s svojimi
citati iz »Quadragesimo anno« prepričali
niti enega levičarja, a kaj šele veleka-
pitalista. Življenje je boj! Jugoslavije
nam niso prinesli na krožniku diplomat-
je, nego meč in puška tistih stotisočev,
ki so se borili pod vodstvom junaškega
našega kralja. Nov socialen red ne mo-
re biti plod proletarske diktature, niti
kapitalistične zarote proti poštenemu
delovnemu ljudstvu. Demokracija — ti-
sta demokracija, ki jo »Slovenec« iz ra-
zumljivih razlogov tako vneto zagovar-
ja, — pa nudi obema prav obilnih razvoj-
nih možnosti. Edinole avtoritativni re-
žimi, kakor je med drugimi tudi naš še-
stoianuarski, tvorijo najboljšo falango
proti levi in desni. Meddružbi bojev, v ka-
terih je delavec vedno šibkejša stran-
ka, danes ni mogoče drugače rešiti ka-
kor z avtoritativnim razsodilnim reko-
državne vlade. Če je reš vsaka oblast od
Boga, potem ni mogoče v kalnem ribari-
ti! Potem tudi ni mogoča dvojna preso-
ja tega in onega režima z enega in iste-
ga stališča katoliške morale. Popolnoma
zmešati pa se morajo vsi pojmi, če emi-
nentno katoliško glasilo brani tisto de-
mokracijo, ki je dekla framasonstva vse
od l. 1789. pa do l. 1917., ko je Lenin
uničil ne le Slovanstvo Rusije, nego tudi
zibelko in zaščitnico krščanstva na Dal-
jnem Vzhodu. Amsterdamski nauk se
»Slovenca« ni oprijel, mi pa pravimo: za
narodno-socialno mislečega človeka, vda
nega kralju, državi in današnjemu dru-
žabnemu redu je to klanje najvidnejši
memento za bližnjo in poznejšo bodo-
čnost!

prav resno svetujemo, naj že enkrat po-
mede s takozvanimi nenadomestljivimi
strokovnjaki-inozemci, ki žive ob pre-
jemanju masnih plač na račun našega de-
lavstva in jih naj pošlje tja, od koder
so prišli, oziroma kamor spadajo. Vod-
stvo podjetja naj se spametuje že en-
krat, da imamo tudi pri nas domače de-
lavce-strokovnjake, (poglejte si malo
podjetje »Peko« v Trzihu, kako izborno
napreduje ob zaposlitvi domačega de-
lavstva-strokovnjakov), ki bi radi delali
za manjše plače in ki so vsaj tako spo-
sobni, kakor »nenadomestljivi«, ako niso
bolj sposobni. Edino na ta način je mo-
goče spraviti podjetje v gospodarsko
ravnovesje, kar bo v prvi vrsti dobro
podjetju samemu, delavstvu pa v bo-
doče ne bo treba pošiljati na brezplačne
počitniške kolonije.

Nepodpisan dopis

**Predmet, koji sigurno nije poznat mjero-
davnim faktorima i radnicima.**

Pod tem naslovom iz Zagreba do-
poslani dopis je brez podpisa. Pisca
prosimo, da nam javi svoj naslov.

Uredništvo.

Pregled

Anglija in Francija

**Sporazum o pomoči v sili - Pod-
pora vzhodnega pakta - Ozadje
sredozemskega pakta - Barthoujev
uspeh v Londonu**

Ze v poslednji številki »Borbe« smo
omenili, da so zadnje tedne zunanji mi-
nistri evropskih držav izredno marljivi
in da se med prestolnicami neprestano
vrše pogajanja za nečem, kar se zaen-
krat svetu še prikriva, o čemer pa se že
da slutiti, da gre za velike stvari, ki uteg-
nejo pripraviti evropsko politiko, da kre-
ne na nova pota. Dejali smo, da je bil
posebno aktiven francoski zunanji mini-
ster Barthou, ki je potoval v razne dr-
žave, med temi tudi v Bukarešto in Beo-
grad, kjer so ga sprejeli z izredno prisr-
čnostjo in mu izkazali vse časti, ki mu
gredo kot našemu velikemu prijatelju.

Kakor se sedaj doznavo, je imel Bar-
thou namen poizvedeti pri raznih vla-
dah, kakšno je njihovo pravo razpolože-
nje. Med vrsticami je hotel tudi razbra-
ti, kakšno stališče bi zavzele, ako bi se
uresničil njihov načrt, ki gre za tem, da se

preprečijo bodoče vojne,

ali vsaj začetek katastrofe v Evropi, ko
je jasno, da razorožitvena konferenca ne
bo imela pravega uspeha. Vtisi, ki jih je
dobil Barthou pri vladah, ki jih je posetil
in iz razgovorov, ki jih je imel v naj-
upljudnejši politiki v teh državah, so mo-
rali vodjo zunanje politike Francije zelo
zadovoljiti. Zakaj že v nedeljo se je s
svojimi ožjimi sodružniki in z mornariš-
kim ministrom Pietrijem peljal v Lon-
don, da stopi v osebni stik z angleško
vlado in z njo izmenja misli o svojem
velikem načrtu.

Kaj je Barthou razpravljal z angleški-
mi ministri, oficijelno še ni znano in mor-
da tudi nikoli ne bo. Dejstvo pa je, da je
dosegel popoln uspeh.

Navezani smo samo na poročila
velikih listov, ki se zadnje dni s to za-
devo podrobno bavijo.

Barthoujev načrt gre za tem, da raz-
ne države v Evropi poveže z medsebojni
mi dogovori drugo na drugo, ne morda
s kakimi političnimi ali vojaškimi zveza-
mi, ampak s trdnimi dogovori, ki naj bi
zajamčili mir. V glavnem mu gre za do-
sego takozvanega

vzhodno-evropskega pakta

in pa sredozemskega pakta, ker je baš v
tem področju trenutno in najbrže tudi v
dogledni bodočnosti nevarnost za nove
krvave zapletljajve. Izhodišče za zavar-
vanje miru na vzhodu Evrope naj bi bil

baltski pakt,

ki ga pravkar snujejo Litva, Estonska
in Latiška in h kateremu utegne kmalu
pristopiti četrta baltska država Finska.
Barthou se sedaj trudi, da bi se z Angli-
jo v presoji svojega načrta znašel na isti
platformi.

V glavnem se je Barthou pogajal s
svojim angleškim kolegom, zunanjim mi-
nistrom sirom Simonom, stopil pa je v
stike tudi z ostalimi vodilnimi britski-
mi državniki. Najprej in temeljito so dr-
žavniki izmenjali misli o vzhodnem pak-
tu, ki si ga Francija zamišlja tako, da bi
se baltski pakt, čim bo sprejel, razte-
nil tudi na druge interesirane države, v
prvi vrsti na

Poljsko, Rusijo in Francijo.

Anglija sama se temu dogovoru ne bi
prijudila, ker ji njeni posebni interesi
zaenkrat tega še ne dopuščajo. Francija
tudi ni skušala pridobiti Anglije za to, da
bi z njo sklenila kakšno vojaško zvezo,
kakor so prvotno domnevali, njej je le
na tem, da nima London ničesar proti
načrtu in da bi ga kolikor mogoče pod-
pirala. To je Barthouju tudi uspelo.

Uradni komunikaciji, ki so bili o razgo-
vorih objavljeni, vedo povedati le, da
so francoski in angleški državniki v pri-
jateljskem duhu izmenjali svoje nazore
in da se popolnoma strinjajo v tem, da
je treba napeti vse sile, da se mir v Ev-
ropi ne kali in vsaka vojna prepreči. To
so pač fraze, ki jih srečavamo pri vsaki
taki priliki. V poučenih krogih pa zatr-

jujejo, da je Barthou s tehtnimi argu-
menti pripravil angleško vlado do tega,
da je

London opustil vse pomisleke,

ki so doslej še govorili proti podpori
francoskega načrta. Dejstvo je, da brit-
ska vlada popolnoma soglašala z načrtom
o vzhodnem paktu in da ga bo podpirala
pri vseh vladah, kjer ima količkaj vpli-
va.

Merodajni krogi zatrjujejo, da je tako-
rekoč pogoj za to, da se Rusija pridru-
ži vzhodnemu paktu,

vstop sovjetov v Društvo narodov.

Kajti načrt, ki ga sedaj uresničuje Bar-
thou, je končno vznikel v Ženevi in je
plod dolgih priprav in sondiranja pri po-
edinah državah, v prvi vrsti pri intere-
siranih. Anglija je sedaj izjavila, da ni-
ma ničesar proti vstopu Rusije v Društvo
narodov. S tem je mnogo pridobljeno,
ako se pomisli, da je država, ki obsega
skoraj polovico Evrope, doslej stala ob
strani in se ni brigala za sklepe, storjene
v Ženevi. Sporazum, ki se je nedavno
sklenil med Parizom in Moskvo, je ugla-
dil pot Rusiji do Ženeve.

Važen je še en moment, v katerem
vidijo poučeni politiki nekaj več, kot se
zdi na prvi pogled.

Prijateljstvo med Anglijo in Francijo,

ki se je zadnja leta nekam ohladilo za-
radi različnih interesov, ki jih zastopata
obe vladi, se je sedaj zopet poglobilo.
Ministri so ugotovili, da so v glavnem
odstranjene ovire za vpostavitve onega
tesnega sodelovanja, ki se je najbolj jas-
no pokazalo v svetovni vojni. Ni dvoma,
da bo to staro prijateljstvo, ki datira že
več desetletij, rodilo še tesnejše sodelo-
vanje med obema veleisilama. Menda se
ne molimo, če kljub službenim demanti-
jem izrazimo domnevo, da so te dni v
Londonu govorili nekaj več kot le o
vzhodnem paktu. Menili so se tudi o dru-
gem načrtu Barthoujevem,

o sredozemskem paktu,

na katerem je poleg Francije in Anglije
najbolj interesirana Italija. Ker se tu glav-
ni interesi Pariza in Rima križajo, je jas-
no, da si skuša Francija za vsak primer
zavarovati hrbet in da so v Londonu
razpravljali tudi o morebitnem

sodelovanju med obema mornaricama

v slučaju spopada. Zakaj ni preveč jasno,
čemu se je z Barthoujem peljal v Lon-
don tudi mornariški minister Pietri s ce-
lim štabom svojih sodelavcev in pomor-
skih strokovnjakov. Uradno pravijo, da
so se menili o pripravah za svetovno
mornariško konferenco, ki se bo vršila
prihodnje leto. Trdovratno pa se čujejo
glasovi, da je šlo tu za nekaj več in da
je baje tudi v tem pogledu dosežen spo-
razum, o čemer pa se iz razumljivih raz-
logov zaenkrat ne bo nič izvedelo. Po-
trjuje to domnevo nervoznost, ki se po-
lašča rimske vlade, ker čuti v london-
skem sestanku nekako ost, ki je naper-
jena tudi proti njej.

Angleško časopisje naglašja, da se

oficijelno ni sklenila nikaka zveza

med Anglijo in Francijo, ker tega prav-
zaprav ni treba. Obe državi sta tako tes-
no navezani druga na drugo, da že spričo
porajajoče se Nemčije, da tega niti ni
treba pismeno naglašati. London je na-
vezan na Pariz in obratno. V slučaju si-
le je samo ob sebi umevno, da bo Fran-
cija pomagala Angliji na kopnem, sled-
nja pa prvi na morju. Razen tega potre-
buje Britanija v slučaju sile francosko
zračno brodogoj, ker je dandanes letal-
stvo že tako močno razvito, da Rokav-
ski preliv ne pomenja več meje.

Barthou se je zelo zadovoljen vrnil v
Pariz. Zadovoljni pa so tudi angleški dr-
žavniki, ki naglašajo, da se
**naziranja Londona in Pariza popolnoma
ujemajo.**

Kdor zna iz diplomatskih fraz izluščiti
pravo jedro, bo vedel, da je vzhodni
pakt le priprava za tesnejše sodelova-
nje med celo vrsto držav, ki si bodo na
ta način ali zavarovale hrbet, ali pa bodo
prisiljene, da puste sabljo v nožnici. S
tega vidika moramo tudi mi toplo pozdra-
viti sporazum, ki se je dosegel v Lon-
donu in ki indirektno tangira tudi nas.

**Delodajalci, spomnite se brezposel-
nih intelektualcev! Dajte jim dela,
dajte jim kruha!**

Maribor

Predobvestilo. Narodna odbrana v Studencih pri Mariboru obvešča vsa društva in cenjeno občinstvo na svojo veliko letno veselico, ki se bo vršila dne 5. avgusta 1934 v studenškem gozdu. Veselica bo pod pokroviteljstvom g. generala Rudolfa Maistra in pod častnim predsedstvom upravnika delavnic drž. železnic v Mariboru g. A. Joviča. — Ker je prireditelj socialnega značaja, prosimo, da to obvestilo upoštevajo tako društva, kot cenjeno občinstvo. — Odbor.

Načelo uradnega jezika. Povedali bomo samo to, da predpisov glede uradnega jezika ne izvajajo povsod enako dosledno. Kriva je pač znana naša mehkoča in usodna popustljivost. Radi državnega ugleda in narodne časti zahtevamo neizprosno doslednega postopanja v tem pogledu. Pomislimo samo na svoje koroške brate, ki žive tam že od nekdanjega sklenjenem ozemlju, morajo pa kljub temu vse svoje uradne posle opravljati izključno le nemški ali ustno ali pisмено. Mi moramo brez ozira na levo in desno jezika napram Nemcem, ki so v ogromnega jezika napram Nemcem, ki so v ogramni večini le priseljenci in žive med nami le raztreseni ter ni o njihovi kompaktnosti — razen Kočevja — niti govora. In kako so delali Nemci pred vojno tu na meji. Znan je slučaj, da je odgovoril hajlovski stražnik našemu kmetu na vplju dno slovensko vprašanje prav zaničljivo in robato: »Hier wird nicht griechisch gesprochen!« (Tu ne govorimo grški!), s čimer je hotel reči, da je naš jezik v Mariboru toliko, kakor nemogoč. Proti takim nadutežem ne smemo biti popustljivi. Kdor ne zra našega jezika, naj si pripelje tolmača. To načelo mora veljati za mlade in stare. Ni to nič drugega, kakor čuvanje državnega in narodnega ugleda in je častna zadeva naše samobitnosti ter našega ponosa. Kdor je jugoslovanski kruh, mora tudi naš jezik spoštovati. Vzor doslednega postopanja v pogledu uradnega jezika pa morajo biti direktorji, šefi, vodje uradov itd. Težko je podrejenemu uradniku uveljaviti napram drugorodcu načelo uradnega jezika, če je šef prepopustljiv in če ne uveljavlja tega načela on sam radikalno napram komurkoli. Ob tej priliki omenimo še one javne uslužbence, ki se niti v 15 letih niso naučili našega uradnega jezika. Taki ljudje ne spadajo v javno službo, najmanj pa na boljše mesta, ker so nam v sramoto. In — če je tak človek vodja urada — kako naj pričakujemo, da bo to na podrejenega in na stranke dobro uplivalo. Dokler ne bomo tega vprašanja korenito rešili, se nam bo lahko marsikdo po pravici smejal in se norčeval iz nas. To v vednost in upoštevanje!

Mariborski teden in nemški razstavljalci. Da ne bo upravičenega razburjanja med zavednimi Slovenci, opozarjamo pravočasno na sledeče: Vodstvo Mariborskega tedna naj obvesti pravočasno vse inozemske razstavljalce, da si oskrbijo za vsak šotor prodajalca, ki obvlada naš jezik in da opremijo svoje razstavne prostore, stojnice in blago s slovenskimi ali srbohrvatskimi napisi. Če gre naš človek razstavljati v inozemstvo, bo samoumevno delal reklamo v jeziku države in naroda, kjer pač razstavlja svoje blago. To je čisto naravno. Zato posebno tu na meji ne bomo trpeli ponujanja v sami nemščini in tudi ne samo nemških napisov na šotorih, kakor se je to dogajalo na lanskem sejmu Mariborskega tedna. Ob tej priliki omenimo, da je lani več Židov hvalilo svojo robo skoraj samo nemški, letos so pa isti prodajalci v Ljubljani znali prav lepo po naše govoriti. Kar pa velja v Ljubljani, velja tudi v Mariboru. Komur je do našega denarja, mora tudi naš jezik spoštovati in upoštevati. Kot dobri Jugoslovani hočemo podpirati in pospeševati ustanove kakor

je Mariborski teden, vendar pa ne sme pri tem trpeti naš narodni ugled.

Izložbe naših knjigar n tvojo poglavje zase. Treba si jih samo ogledati, pa dobi človek vtis, kot da v teh knjigarnah sploh ni mogoče dobiti slovenskih knjig. Knjigarne kakor: Scheidbach, Heinz, Tiskovna zadruga itd. imajo v svojih izložbah prirejeno stalno razstavo nemških knjig, med katerimi je kot v posmeh postavljena kaka slovenska knjiga. Ni pa menda primera, ko bi ena izmed teh knjigarn aranžirala razstavo izključno slovenskih knjig, ki se jih gotovo ne manjka in to čisto boljše od nemškega šunda. — Ko grajamo to zgolj trgovsko, spekulativnost knjigarn, pa moramo pohvaliti one mariborske knjigarne, ki forsirajo tudi po izložbah slovensko knjigo. Naša nacionalna javnost naj podpira predvsem te knjigarne, one, ki na tak način zapostavljajo slovensko knjigo, pa ignorira!

Štampiljko z nemškim besedilom uporabljaja tukajšnja evangelska cerkvena občina. Menimo, da je tudi evangelska cerkvena občina v Mariboru javna ustanova in zato velja tudi za njo paragraf, ki govori o uporabi državnega jezika!

Tvrdka Vukašinovič na Aleksandrovi cesti očitno računa na nemške odjemalce. Zato se ji je zdelo potrebno, da je poleg slovenskega napisava v izložbi namestila še nemškega, da tako olajša mariborski nemškutariji težave pri priučitvi našega jezika. Naša želja je, da nemški napis čimprej izgine iz izložbe!

Celle

Volitve obratnih zaupnikov v apneniku. Preteklo nedeljo so bile omenjene volitve. Že mnogo prej je napel rdeči generalni štab vse svoje moči, da izvojuje zmago. Ali nič jim niso pomagale njih fraze, da se bore za dobrobit delavstva in da bodo le oni odrešili delavstvo. Jugoslovanski delavec je uvidel, da se za njegove pravice ume boriti le nacionalna delavska organizacija. Rdeči so bili zelo poparjeni, ko so izvedeli za izid volitev, pri katerih jim je ostalo samo še deset slepcev, ki še niso spregledali in s tem so dobili od treh samo še enega zaupnika. Prav je povedal eden izmed njihovih gromovnikov, ki je dejal, da so sedaj rdeči prišli »s konja na kozla«. — K lepi zmagi je mnogo pripomogla tudi »Borba«, ki edina zastopa res interese našega delavstva in ki tudi delavstvo vzgaja v nacionalnem duhu. Kljub temu, da so morali nekateri naši somišljeniki pod pritiskom odgovoriti »Borbo«, se ista lepo širi in ima v Celju že prav lep krog naročnikov. — Zmaga našega delavstva v nekoč izrazito marksistični trdnjavi pa je nov dokaz, da marksizem propada in da ni več daleč do njegovga konca. — Našemu zavednemu delavstvu pa k zmagi iskreno čestitamo!

50.000 adres bo imel »Veliki adresar za mesto Maribor in širjo okolico«. Najboljša reklama za vsakega obrtnika in trgovca, najboljša informacija za vsakega, ki rabi adrese ker bo adresar popolen in bo vseboval vse osebe s telefonskimi adresami. Žurite se z naročili pri Tiskovni založbi r. z. z o. z. v Mariboru. Gregorčičeva ulica 26. telefon 29-70.

Še enkrat aspirin

V 26. številki našega lista z dne 27. junija t. l. smo objavili na zadnji strani notico pod naslovom »Aspirin«. V pravilno presojo pa smo prejeli naslednji dopis, ki ga radovolje objavljamo, ker nočemo, da bi se komurkoli godila krivica.

»V številki 26. Vašega lista z dne 27. junija 1934 je bila objavljena notica pod naslovom »Aspirin«. V tej notici se napada Okrožni urad za zavarovanje delavcev, češ, da daje samo slaba in ničvredna zdravila, predvsem aspirin. Sedaj pa tudi tega zdravila ne bo Okrožni urad izdajal, ker je postal specialiteta. Smatram za svojo dolžnost, da popravim te neresnične trditve, ker nikakor ne gre, da se v delavskem časopisu neupravičeno napada ustanova, ki vrši tako važno nalogo v delavski zaščiti.

Vkljub vsem finančnim težkočam stoji naš zdravniški stalež na tako visokem moralnem nivoju, da je naravnost absurdno misliti, da bi kak zdravnik dal manjvredna in neučinkovita zdravila. Vsak zdravnik se dobro zaveda svoje naloge, da mora čimprej in kar najbolje ozdraviti svojega pacienta. Nesmiselna je torej trditev, da bi zdravnik okrožnega urada na ta način vršil svojo službo tudi v primeru, ako bi jim urad delansko dal kaka taka navodila. Zdravniška zbornica bi vsakega takega zdravnika poklicala na odgovor in bi mu nedvomno vzela pravico izvrševanja prakse. Ako je torej absurdno misliti, da bi zdravnik predpisoval ničvredna zdravila, je na prav tako skrajno zlohotna trditev, da je okrožni urad izdal kaka taka navodila.

Namen zakona o socialnem zavarovanju je ta, da osigura delavstvu za slučaj bolezni vso potrebno pomoč. Hranarina omogoči delavcu preskrbo, zdravniška pomoč pa čimprejšnje ozdravljenje in delasposobnost. Uradnik, ki bi se proti temu glavnemu načelu pregrešil in bi izdal navodila, ki nai zavlakujejo ozdravljenje delavca, spada pred disciplinsko sodišče in se mora odpustiti. Razumljivo je torej, da takih navodil ne bo izdal noben nameščeneč Okrožnega urada. Okrožni urad bi bil pa s takimi navodili tudi sam težko finančno prizadet. Za okrožni urad je c e n e j š e, da dobi delavec tudi najdražje zdravilo, samo da par dni poprej ozdravi. Prihranek na hranarini je brezprimerno večji, kakor pa izdatek za druga druga zdravila.

Tega načela se drži tudi Okrožni urad. Zdravnik lahko predpiše delavcu tudi najdražje zdravilo, ako bo po tem zdravilo delavec prej zdrav in delazmožen. Zdravniki predpisujejo vsa zdravila, ki so za zdravljenje potrebna in koristna. Okrožni urad izdaja radi tega ogromne zneske za zdravila. V preteklem letu 1933 je Okrožni urad izdal 3 milijone 019.669,59 Din. v prvih štirih mesecih tekočega leta pa celo 1 milijon

178.270,35 Din za zdravila zavarovanim članom. Da za te ogromne zneske ne more delavstvo dobiti samo aspirina in pobarvane vode, mora biti tudi vsakemu zlohotnemu kritiku jasno.

Nekoliko ostrejša stališča pa zavzema Okrožni urad napram raznim specialitetam, ki jih po našem časopisju z naravnost židovsko reklamo hvalijo razne inozemske, zlasti nemške tovarne. Ako je specialiteta take vsebine, da nedvomno pospeši ozdravljenje bolnika, jo sme vsak uradov zdravnik predpisati.

Ako se pa vse medicinsko važne snovi kake specialitete dajo na cenejši način predpisati, potem pa Okrožni urad ne dovolj takih specialitet. Okrožni urad ne bo plačeval dragih zavojčkov in steklenic sirupa in čokolade, v kateri so zavita taka zdravila. Bolnik naj dobi samo medicinsko važne snovi, ves ostali luksus pa naj odpade. Na podlagi strokovnih mnenj raznih znamenitih zdravnikov, zlasti profesorjev, predvsem nemških fakultet, je Osrednji urad izdal navodila, katere specialitete se ne smejo predpisovati, ker imamo popolnoma enakovredna cenejša zdravila. Vse ostale specialitete pa sme vsak zdravnik predpisati. Znano mi je, da v zadnjih letih zdravniki Okrožnega urada uporabljajo jako veliko injekcij, ker je ta najmodernejši način zdravljenja pokazal največ uspehov. Samo v petih mesecih tekočega leta je Okrožni urad izdal za injekcije 78.955,96 Din. na zalogi pa ima tudi v tekočem letu 96 vrst injekcij v vrednosti 150.000 Din.

Iz tega je torej razvidno, da se Okrožni urad in njegovi zdravniki v polni meri zavedajo svojih dolžnosti napram zavarovanemu delavstvu. V teh težkih časih gospodarske krize in brezposelnosti je socialno zavarovanje ena najvažnejših opor delavstva. Vsi delavci, zlasti pa delavsko časopisje mora to zavarovanje z vsemi silami podpirati in braniti. Izogibati se moramo vseh neupravičenih napadov. Naša kritika mora biti stvarna in se mora ogibati vseh neresnic in zavijanj.

Tone Bajt, Maribor.

Kulturne beležke

Narodno-socialistična stranka v ČSR je izdala letos dve zanimivi knjigi. S prvo (»Edvard Beneš, državnik in vodja v demokraciji«) so se oddolžili enemu največjih svojih sinov, ministru zunanjih zadev dr. Edvardu Benešu, sinu kmeta iz Slovic na Krivoklatškem, ki se je prebil skozi največje življenjske zapreke in se pojavil po vojni v vladi češkega naroda, potem ko ga je skupno z Masarykom osvobodil od avstrijskega jarma. Knjiga obsega tri dele. V prvem nam pokaže Jan Münzer delo tega državnika, ki ga osvetli iz današnjega mednarodnega položaja, obenem pa nam pokaže vse boje, ki so se vršili vsled imperializma gotovih držav, iz katerih je Beneš še vselej izšel kot zmagovalček in neomajen borec za interese svojega naroda. Iz Slovic ga nam popelje Karl Jiše, Josip Vondraček pa nam poda njegov pomen. Tako ga vidimo kot borca, človeka in slednjic kot velikega slovenskega in človeškega ideologa. Knjiga je napisana z veliko pozornostjo in je poleg množice knjig o Benešu (omenjamo samo še Kroftovo in Papouškovu!) gotovo ena najboljših.

Knjiga dr. Otokarja Klapke »Narodna gospodarska proizvodnja«, je važen doprinos k tovrstnemu vprašanju. Te probleme zasledimo v današnji dobi prav pogostokrat, na svojevrsten način pa nam jih prikazuje dr. Klapka. Številke statistik se porazgube in človek čita z napeto pozornostjo. Po svoji sestavi in razvijanju pa je vzorno zgrajena.

Širite „BORBO“!

Na drobno!

Kis za vlaganje kumaric itd., prvo-uradni kis, spirit za vlaganje sadja, vse vrste likerjev, tropinovec, droženko, slivovko, rum, konjak i.t.d. i.t.d. dobavlja po zmernih dnevnih cenah

Na debelo!

JAKOB PERHAVEC
izdelovanje likerjev, desertnih vin, sirupov in žganjarno
MARIBOR, BOSPOSKA ULICA 9 — TELEFON 25-80